

Nordiskt samarbejdsprogram for justitsområdet 2025 – 2030

Indhold

1. Forord.....	3
2. Indledning	3
3. Politiske prioriteringer	4
4. Evaluering af samarbejdsprogrammet	7

U
T
K
A
S
T

1. Forord

[kompletteras]

2. Indledning

2.1. Visionen og de tre strategiske prioriteringer

De nordiske statsministre besluttede den 20. August 2019, at Norden skal blive verdens mest bæredygtige og integrerede region mod år 2030, "Vores Vision 2030". Alt arbejde, som udføres inden for rammerne af Nordisk Ministerråd, skal bidrage til at realisere denne vision og strategiske prioriteringer om et grønt Norden, et konkurrencedygtigt Norden og et socialt bæredygtigt Norden.

Samarbejdet i justitssektoren fokuserer på de tre strategiske indsatsområder: "Nordisk retsenhed", "Retssikkerhed i Norden" og "Forebyggelse og bekæmpelse af kriminalitet". Indenfor rammerne af disse indsatsområder bidrager justitssektoren til opnåelsen af de strategiske prioriteringer om et konkurrencedygtigt Norden og et socialt bæredygtigt Norden, som indgår i "Vores vision 2030" for Nordisk Ministerråd.

Justitssektoren arbejder for at fremme nordisk retsenhed i overensstemmelse med de bestemmelser, der følger af Helsingforsaftalens regler om det nordiske samarbejde og for at forebygge unødige grænsehindringer i at opstå i Norden og skabe en integreret region. Dette indsatsområde bidrager både til visionens strategiske prioritet om et socialt bæredygtigt Norden og et konkurrencedygtigt Norden.

Indsatsområdet retssikkerhed i Norden har til formål at sikre og fastholde retsstatens principper i de nordiske lande og deres nærområder og bidrager således til et socialt bæredygtigt Norden.

Forebyggelse og bekæmpelse af kriminalitet, herunder organiseret kriminalitet og terror, er centralt for det nordiske samarbejde i justitssektoren. Justitssektoren har således bl.a. nedsat arbejdsgrupper, der koordinerer indsatsen mod menneskehandel og digitale overtrædelser. Dette bidrager til målsætningen om at opnå et socialt bæredygtigt Norden.

2.2. Samarbejdsprogrammet

Samarbejdsprogrammet for justitssektoren beskriver politiske prioriteringer og målsætninger for perioden 2025–2030.

Sektorens prioriteringer er et samarbejde inden for indsatsområder "Nordisk retsenhed", "Retssikkerhed i Norden" og "Forebyggelse og bekæmpelse af kriminalitet".

Nordisk Råd og andre relevante aktører har været involveret i udarbejdelsen af samarbejdsprogrammet.

Samarbejdsprogrammet er det styrende dokument for alle aktiviteter under Ministerråd for justitssektoren. Samarbejdsprogrammet blev godkendt af MR-JUST den [datum] og skal gælde frem til den 31. december 2030.

Samarbejdsprogrammet tager udgangspunkt i Nordisk Ministerråds mission om at bidrage til realiseringen af visionen om at gøre Norden til verdens mest bæredygtige og integrerede region i 2030. Samtlige ministerråd i Nordisk Ministerråd arbejder for at nå visionen gennem de tre strategiske prioriteringer.

3. Politiske prioriteringer

Samarbejdet har et særskilt fokus på de grundlæggende forudsætninger for at opretholde demokrati, tillid og sammenhold i Norden. En stærk og velfungerende retsstat er en forudsætning for at opretholde tilliden og sammenholdskraften i de nordiske lande og kræver derfor et fortsat fokus.

Hertil kommer, at der i Nordens nærområder er en udvikling, hvor grundlæggende rettigheder og værdier samt retssikkerhed er under pres. De nordiske lande vil her kunne bidrage til at imødegå denne udvikling som en samlet region. Retsstatsprincippet og et velfungerende demokrati, hvor man bl.a. aktivt arbejder imod diskrimination og for de grundlæggende rettigheder, udgør grunden for et resilient samfund, som bidrager til et frit og levedygtigt civilsamfund.

De nordiske samfund er langt fremme, når det gælder digitalisering. Digitaliseringen kan øge tilgængeligheden og effektiviteten i den offentlige forvaltning og domstolene, men digitaliseringen af den offentlige sektor indebærer også udfordringer, som berører retssikkerheden for individer og virksomheder. Det er derfor et område, hvor udveksling af viden og erfaringer mellem de nordiske lande, har stor betydning.

Samarbejdet i justitssektoren bidrager endvidere til at styrke arbejdet mod diskriminering og med at værne om grundlæggende menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kvinder og mænd, børn og unges rettigheder, rettigheder for personer med funktionsnedsættelser og LGBTIQ-personer.

Kriminalitet kender ingen grænser. Det gælder både i den fysiske og digitale verden. Den grænseoverskridende kriminalitet udgør en fælles udfordring for alle de nordiske lande. Et øget nordisk politisamarbejde for at forebygge og bekæmpe grænseoverskridende kriminalitet er derfor et prioriteret område inden for samarbejdet i justitssektoren.

Flere nordiske lande står med udfordringer angående organiseret kriminalitet, bandekriminalitet og seksuelle forbrydelser. Det samme gælder, hvad angår bekæmpelsen af menneskehandel.

I kampen mod den organiserede kriminalitet og bandekriminalitet er det særskilt vigtigt at forhindre grove voldsforbrydelser, at bekæmpe den kriminelle økonomi og forebygge, at børn og unge drages ind i de kriminelle bander. Det er endvidere centralt at imødegå infiltration og anden utilbørlig påvirkning af myndigheder og offentlige beslutningstagere.

Radikalisering og voldsparat ekstremisme er ligeledes udfordringer, der deles af de nordiske lande, og som kan udgøre en trussel mod demokrati og sammenhængskraften i Norden. Forekomsten af antisemitisme og antisemitiske hadforbrydelser er også en stor udfordring og indgår i nutidige voldparate ekstremistiske ideologier og verdensbilleder. Justitssektoren vil derfor fortsætte sit samarbejde og udbytte af erfaringer for at skabe en øget viden om forebyggelse og bekæmpelse af disse fænomener.

Den digitale udvikling har medført et behov for et øget fokus på kriminalitet med internettet som værktøj. Det gælder ikke mindst seksuelle overgreb mod børn, men også digitale krænkelse og økonomisk kriminalitet. Digitaliseringen giver dog også mulighed for at udvikle nye metoder for landene til at efterforske forbrydelser. Landene har stor gavn af at arbejde sammen om at udveksle viden om dette og justitssektoren har derfor også nedsat arbejdsgrupper, der skal koordinere denne indsats bl.a. inden for bekæmpelse af menneskehandel og cyberkriminalitet.

Vold i nære relationer er en udfordring, som de nordiske lande deler og som justitssektoren vil have fokus på i samarbejdet. Forebyggelse af vold i nære relationer er essentielt for at sikre trygge, ligestillede nordiske samfund, hvor særlig kvinder og børns rettigheder beskyttes.

Forskelle i de nordiske landes lovgivning skaber grænsehindringer og påvirker både familier og erhvervslivets frie bevægelse inden for Norden. Justitssektoren arbejder derfor for at fremme retsenhed i Norden. I den forbindelse er de faste møder i justitssektoren både mellem justitsministrene og i embedsmandskomiteen, hvor der sker en løbende informationsudveksling mellem landene, en afgørende forudsætning. Det samme gælder de tilbagevendende møder i ekspertgrupperne i familieret og strafferet, som er en del af justitssektorens samarbejde.

I takt med at EU/EØS-retten udvikles, er der også et stort behov for et nordisk samarbejde i forbindelse med gennemførelsen af EU/EØS-retsakter og domme i de nordiske lande. Det samme gælder i andre spørgsmål i internationale sammenhænge, fx vedrørende den europæiske menneskerettighedskonvention og andre internationale instrumenter. Dertil er de nordiske justitsministre ansvarlige for samarbejdet om de sagsområder, som i de fleste nordiske lande henhører under justitsdepartementerne.

Justitssamarbejdet gennemføres i de årlige ministermøder, møder i embedsmandskomiteen og faste arbejdsgrupper. Herudover finansierer sektoren seminarer og netværk, hvor der sker en udveksling af viden mellem eksperter og praktikere på en lang række områder. Sektoren finansierer endvidere undersøgelser og udredninger, der kan danne grundlag for et videre arbejde i de nordiske lande. Disse aktiviteter omfatter ofte også Estland, Letland og Litauen og der er således også nedsat en kontaktgruppe (Nordic Baltic Contact Group) bestående af embedsmænd

fra de nordiske og baltiske lande, som mødes årligt i henhold til eget mandat. De nordiske og baltiske justitsministre mødes hvert andet år.

Ministerrådet for justitssektoren har besluttet følgende mål og delmål for arbejdet i perioden 2025-2030. De politiske prioriteringer vil være styrende for alle aktiviteter på politikområdet i det nordiske samarbejde.

3.1. Konkurrencedygtigt Norden

Mål 1: Nordisk retsenhed:

Den nordiske retsenhed skal fremmes. (Dette mål bidrager også til den strategiske prioritering et socialt bæredygtigt Norden.)

Delmål:

- 1.1 Bidrage til at forebygge og bekæmpe grænsehindringer i Norden, der opstår som følge af lovgivningsmæssige forhold.
- 1.2 Sikre at de nordiske lande i deres lovforberedende arbejde deler og indhenter information om de øvrige landes lovgivning.

3.2. Socialt bæredygtigt Norden

Mål 2: Stærke og velfungerende retsstater og demokrati i Norden:

Retssikkerheden for alle borgere og virksomheder i Norden skal varetages og alles grundlæggende rettigheder skal beskyttes.

Delmål:

- 2.1 Øge kundskaben om og forståelsen af konsekvenserne af den digitalisering, der sker med henblik på effektivisering af sagsbehandlingen hos myndigheder og domstole fx ved hjælp af AI, med en særlig fokus på at sikre og styrke retssikkerheden for borgere og virksomheder i Norden.
- 2.2 Varetage retssikkerhed for alle borgere i Norden og beskytte grundlæggende rettigheder, herunder ligestilling mellem kvinder og mænd og børn og unges rettigheder.
- 2.3 Støtte op om arbejdet for øget retssikkerhed og demokrati med særskilt fokus på at sikre retssystemet og demokratiets modstandsdygtighed samt styrke civilsamfundets rolle i dette.

Mål 3: Forebyggelse og bekæmpelse af kriminalitet:

Et stærkt nordisk samarbejde der bidrager til at forebygge og bekæmpe kriminalitet i Norden.

Delmål:

3.1 Bidrage med kundskab, fora for erfaringsudveksling og identifikation af udviklingsbehov angående forebyggelse og bekæmpelse af kriminalitet, terror og radikaliserings, herunder samarbejde om efterforskningsmetoder under iagttagelse af udviklingen i EU-lovgivningen og andre internationale instrumenter.

3.2. Styrke samarbejdet for at forebygge og bekæmpe organiseret kriminalitet og bandekriminalitet, herunder med et særligt fokus på at bekæmpe den kriminelle økonomi, forebygge at børn og unge drages ind i kriminalitet og modvirke utilbørlig påvirkning af myndigheder og offentlige beslutningstagere.

3.3. Videreudvikle og styrke det nordiske samarbejde i arbejdet med at forebygge og bekæmpe alle former for menneskehandel-

3.4. Udveksle viden og erfaringer angående overførelse af straffuldbyrdelse og muligheden for at håndtere pladsmangel i indenlandske fængsler.

3.5. Styrke fokuset på og bidrage til arbejdet med at forebygge og hindre vold i nære relationer, herunder kønsbaseret vold og overgreb mod børn.

3.6. Fremme erfaringsudveksling om og et fælles nordisk samarbejde i bekæmpelsen af kriminalitet på internettet, med et særlig fokus på bekæmpelse af digitale seksuelle overgreb og varetagelse af børns sikkerhed online under iagttagelse af udviklingen i EU-lovgivningen og andre internationale instrumenter.

4. Evalueringsprogrammet

Samarbejdsprogrammet gælder i perioden 2025–2030, men perioden deles op i treårige arbejdsplaner for perioderne 2025–2027 og 2028–2030.

Der gennemføres en evaluering midt i perioden, således at ministerrådet eventuelt kan foretage tilpasninger i samarbejdsprogrammet samt få input til, hvordan arbejdsplanen for den sidste periode skal udformes.

Derudover gennemfører Generalsekretæren og ministerrådet løbende evalueringer af arbejdet i sektoren.